แนวทางการประเมินความเสี่ยงต่อการให้สินบน

บริษัท คริสเตียนีและนีลเส็น (ไทย) จำกัด (มหาชน)

บทนำ

บริษัท คริสเตียนีและนีลเส็น (ไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่ดำเนินโครงการก่อสร้างทั้งภาครัฐและเอกชน โดยตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ บริษัทจึงให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน (Bribery Risk) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ

การประเมินความเสี่ยงต่อการให้สินบนในครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อ:

- วิเคราะห์กิจกรรมที่อาจมีความเสี่ยงต่อการให้สินบนในกระบวนการดำเนินงาน
- ประเมินระดับความเสี่ยงทั้งในมิติของ "โอกาสเกิด" และ "ผลกระทบ" อย่างเป็นระบบ
- วางแนวทางควบคุมความเสี่ยง และมาตรการลดโอกาสการเกิดปัญหาด้านจริยธรรมและการทุจริต
- สนับสนุนการบริหารงานภายในองค์กรให้มีความโปร่งใส และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

บริษัทฯ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาแนวทางควบคุมภายในและเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่หน่วยงานภาครัฐ คู่ค้า และผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน

1. **บริบทขององค์กร**

- **ประเภทกิจการ**: รับเหมาก่อสร้าง
- **ลักษณะงานหลัก**: งานก่อสร้างอาคารและโครงสร้างพื้นฐานให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
- **ความสัมพันธ์กับภาครัฐและเอกชน**: มีการเข้าร่วมประกวดราคา/ประมูล และรับจ้างงานโครงการของรัฐและเอกชน
- **ข้อกำหนดภายนอกที่เกี่ยวข้อง**: พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน, แนวปฏิบัติด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี, ประมวลจริยธรรมของหน่วยงานรัฐ, รวมถึงข้อกำหนด กฎหมาย และแนวทางอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริตในการดำเนินธุรกิจ

2. นิยามและขอบเขตการประเมิน

การให้สินบนในบริบทของเอกสารฉบับนี้ หมายถึง การให้หรือรับผลประโยชน์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลใด เพื่อให้เกิดความได้เปรียบหรือสิทธิประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ อันเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ

การประเมินความเสี่ยงต่อการให้สินบนนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุ วิเคราะห์ และจัดระดับความเสี่ยงในกระบวนการทำงานขององค์กร พร้อมกำหนดแนวทางควบคุมเพื่อลดโอกาสการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

นิยาม

ความเสี่ยงต่อการรับสินบน (Bribery Risk)	หมายถึง	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการรับสินบนในอนาคต
ความเสี่ยง (Risk)	หมายถึง	ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเป้าหมายไปจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ผลกระทบทางลบ เรียกว่า "ความเสี่ยง" ผลกระทบทางบวก เรียกว่า "โอกาส"
ความเสี่ยง/ปัญหา	หมายถึง	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้ปัญหาแล้ว ต้องแก้ไขปัญหา เช่น การไม่มีความรู้ การไม่มีความเข้าใจ เป็นต้น
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	หมายถึง	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบใดของความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในบริษัท
โอกาส (Likelihood)	หมายถึง	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	หมายถึง	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายหรือทรัพยากร เช่น ชื่อเสียง เงินทุน เป็นต้น
ระดับความเสี่ยงของความเสี่ยงต่อการรับสินบน (Risk Score)	หมายถึง	ค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินความเสี่ยง โดยคำนวณจากการประเมิน 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงต่อการรับสินบน (Risk Owner)	หมายถึง	บุคคลหรือทีมที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการหรือควบคุมความเสี่ยงนั้น ๆ

3. เกณฑ์การประเมินความเสี่ยง

เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการให้สินบนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมได้อย่างเป็นรูปธรรม บริษัทจึงได้จัดทำเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการวางมาตรการควบคุมให้เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงที่ประเมินได้ ดังนี้

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

ระดับ	คำอธิบาย	ความหมายโดยรวม	ตัวอย่างสถานการณ์
1 ต่ำมาก	ยากที่จะเกิดขึ้น	โอกาสเกิดแทบไม่มี หรือเกิดได้เฉพาะกรณีที่มีปัจจัยพิเศษหรือความผิดปกติสูงมาก	ยังไม่เคยเกิดขึ้นในองค์กร และไม่มีแนวโน้มเกิดขึ้น
2 ต่ำ	เกิดขึ้นได้แต่น้อย	มีโอกาสเกิดในระดับต่ำ อาจเกิดในบางเงื่อนไขหรือสถานการณ์เฉพาะ	เคยเกิดขึ้นในองค์กรที่คล้ายคลึงกัน แต่ไม่เคยเกิดในองค์กรเรา
3 ปานกลาง	มีโอกาสเกิดแต่นาน ๆ ครั้ง	ไม่ใช่เรื่องแปลก แต่เกิดไม่บ่อย อยู่ในระดับที่ควรเฝ้าระวัง	เคยเกิดในองค์กรเราในรอบ 3–5 ปี หรือเกิดในภาคอุตสาหกรรมเดียวกันบ่อยครั้ง
4 สูง	มีโอกาสเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อย	เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว สม่ำเสมอ หรือเริ่มมีแนวโน้มถี่ขึ้น	เกิดขึ้นทุกปี หรือมีเหตุการณ์ใกล้เคียงในปีที่ผ่านมา
5 สูงมาก	มีโอกาสเกิดสูง และเกิดบ่อยครั้ง	เกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือมีแนวโน้มเกิดอีกแน่นอน	เกิดอยู่ในปัจจุบัน หรือเคยเกิดซ้ำหลายครั้งในอดีตอันใกล้

ผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ด้านการเงิน	ด้านการดำเนินงาน	ด้านภาพลักษณ์ / ชื่อเสียง	ด้านผู้มีส่วนได้เสีย	ด้านกฎหมาย
1 ต่ำมาก	ต่ำกว่า 100,000 บาท	การดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์และกฎหมาย	แทบไม่มีผลกระทบ	แทบไม่มีผลกระทบ	แทบไม่มีผลกระทบ
2 ต่ำ	100,000 – 999,999 บาท	ดำเนินงานไม่เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายบางส่วนแต่ยังมีบรรยากาศการทำงาน	ปรากฏข่าวลือที่อาจทำให้คนภายในบริษัทหรือบริษัทเสียหาย	เริ่มมีภาวะกังวลและสอบถามข้อมูล	เป็นความผิดที่อาจถูกตักเตือนหรือปรับระดับเบา เช่น ข้อหาทางวินัย
3 ปานกลาง	1,000,000 – 4,999,999 บาท	ดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย แต่มีบางอย่างไม่โปร่งใส	มีสื่อสังคมออนไลน์เผยแพร่ภาพหรือข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงบริษัท	ผู้ถือหุ้น/ผู้เกี่ยวข้องตั้งคำถามต่อคณะกรรมการ	บริษัทต้องจัดการปัญหา และอาจถูกตรวจสอบเพิ่มเติม
4 สูง	5,000,000 – 9,999,999 บาท	ดำเนินงานไม่เป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ และไม่ระบุเป็นไปตามกฎหมาย	สื่อสาธารณะเผยแพร่ข้อมูลในวงกว้าง เริ่มให้ความสนใจ	คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทต้องชี้แจง	มีความเสี่ยงสูงในการถูกฟ้องหรือสอบสวนทางกฎหมาย

5 สูงมาก	10,000,000 บาทขึ้นไป	ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมายเลย มีการละเมิดขั้นรุนแรง	ข่าวดังระดับประเทศ ภาพลักษณ์บริษัทเสียหายหนัก กำกับโดยภาครัฐ	ผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียความเชื่อมั่น	ถูกยกเลิกสัญญา / ฟ้องร้อง / เสียหายรุนแรงทั้งทางแพ่งและอาญา

ระดับความเสี่ยงการให้สินบน (Bribery Risk Level)

Risk Score					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	ปานกลาง (5x1=5)	สูง (5x2=10)	สูงมาก (5x3=15)	สูงมาก (5x4=20)	สูงมาก (5x5=25)
4	ต่ำ (4x1=4)	ปานกลาง (4x2=8)	สูง (4x3=12)	สูงมาก (4x4=16)	สูงมาก (4x5=20)
3	ต่ำ (3x1=3)	ปานกลาง (3x2=6)	ปานกลาง (3x3=9)	สูง (3x4=12)	สูงมาก (3x5=15)
2	ต่ำ (2x1=2)	ต่ำ (2x2=4)	ปานกลาง (2x3=6)	ปานกลาง (2x4=8)	สูง (2x5=10)
1	ต่ำ (1x1=1)	ต่ำ (1x2=2)	ต่ำ (1x3=3)	ต่ำ (1x4=4)	ปานกลาง (1x5=5)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการให้สินบน (Level of Severity of Bribery Risk)

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับ ต่ำ (น้อยกว่า 5 คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง (5 – 9 คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับ สูง (10 – 14 คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับ สูงมาก (15 คะแนนขึ้นไป)

4. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

เพื่อให้การประเมินความเสี่ยงต่อการให้สินบนครอบคลุมและสะท้อนสภาพความเป็นจริงของกระบวนการทำงาน บริษัท คริสเตียนีและนีลเส็น (ไทย) จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการวิเคราะห์และระบุจุดเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมหลักต่าง ๆ ที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการให้หรือรับสินบน ไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายเงิน การขออนุมัติ หรือการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกระบวนการ

ตารางด้านล่างแสดงกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการให้สินบน พร้อมระบุลักษณะความเสี่ยง ช่องทางที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรม/กระบวนการ	ประเด็นความเสี่ยง	ช่องทางความเสี่ยง	ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง
การยื่นซองประมูล	การให้สินบนเพื่อให้ชนะประมูล	การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐ / นายหน้าประมูล	พนักงานฝ่ายขาย / ผู้บริหาร / ตัวแทน
การขออนุมัติแบบ/ใบอนุญาต	ให้สินบนเพื่อเร่งรัดการอนุมัติ	การติดต่อกับวิศวกรควบคุม / เจ้าหน้าที่ตรวจแบบ	วิศวกร / ผู้จัดการโครงการ
การตรวจรับงาน	ให้สินบนเพื่อผ่านการตรวจรับแม้ยังไม่สมบูรณ์	เจ้าหน้าที่ควบคุมงาน / คณะกรรมการตรวจรับ	วิศวกร / ผู้จัดการโครงการ
การเบิกงวดเงิน	ให้สินบนเพื่อให้เบิกงวดได้เร็ว	การติดต่อเจ้าหน้าที่การเงินรัฐ	ฝ่ายการเงิน / วิศวกร / ผู้จัดการโครงการ

5. **การประเมินระดับความเสี่ยงและมาตรการควบคุม** (Risk Assessment and Control Measures)

เพื่อให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่ระบุไว้ในขั้นตอนก่อนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทฯ ได้กำหนดแบบฟอร์มสำหรับการประเมินระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ "โอกาสที่จะเกิด" และ "ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น" เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่มีการกำหนดระดับคะแนนในช่วง 1-5 สำหรับแต่ละปัจจัย และคำนวณเป็นค่าความเสี่ยง (Risk Level) จากการคูณระหว่างค่าโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และค่าผลกระทบ (Impact) พร้อมระบุแนวทางการป้องกันและควบคุมเพื่อลดระดับความเสี่ยง ดังตัวอย่างตารางที่แสดงต่อไปนี้

กิจกรรม	โอกาศที่จะเกิด (1-5)	ผลกระทบ (1-5)	ระดับความเสี่ยง (L x I)	ระดับความเสี่ยง	แนวทางควบคุม/ป้องกัน
ยื่นซองประมูล					
ขออนุมัติแบบ และใบอนุญาต					
ตรวจรับงาน					
เบิกงวดงาน					

หมายเหตุ: ทั้งนี้โอกาสและผลกระทบอาจแตกต่างกันในแต่ละโครงการ ผู้รับผิดชอบต้องประเมินตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในโครงการที่ตนเอง

6. **การติดตามและทบทวน** (Monitoring & Review)

เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการให้สินบนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง บริษัทฯ กำหนดให้มีการติดตามและทบทวนผลการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการดังนี้:

- จัดให้มีการ ทบทวนความเสี่ยง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญที่อาจเปลี่ยนแปลงระดับความเสี่ยง

- จัดให้มีการ ติดตามผลการดำเนินมาตรการควบคุม โดยผู้รับผิดชอบความเสี่ยงในแต่ละประเด็นเป็นผู้รายงานความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ
- จัดตั้ง ระบบรับเรื่องร้องเรียน/แจ้งเบาะแส แบบไม่เปิดเผยตัวตน (Whistleblowing System) ที่มีความปลอดภัยและเป็นกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนหรือการทุจริต
- ส่งเสริมให้มีการ อบรมและสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงและมาตรการควบคุม เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่พนักงานทุกระดับ